

Taşıyıcı Sistem Tasarımı

Doğan Tekeli • Mural Tabanlıoğlu • Ersen Gürsel • İhsan Mungan
Robert Silman • Harun Batırbaygil • Ayşen Cıraoğlu • Selim Ökem
Catherine Slessor • Görün Arun

Profil: Nadir Hasbora - Ziya Soyer

Eleştiri/Kuram: Kategorileri ve Rollerini

Açısından Mimarlıkta Metaforlar

Görmeden Duyumsamak; Belki Bazen Daha da Güçlü...

Şükrü Sürmen

Hayatı görmeden kucaklamak..

Duyularımızla dışarıya açılıyor; dışarı bize açılıyor. Duyu organlarımızdan geçen simgeler, işaretler, ifadeler, gerçekler ve tablolar dünyayı anlamamıza, onu anlamlandırmamıza yarıyorlar. İnsan duyuları, insan dünyası ve insan gerçekleri demek.

Ya bu duyulardan biri ya da ikisinden yoksaksak nasıl bakarız hayata? Böylesi hayat tecrübelerini aktarmak zor, belki de imkansız. Ama insan o kadar zengin ve çok yönlü bir yaratık ki, kaybettiği bir zenginliği mutlaka kazandığı bir başka zenginlikle dengeleyebiliyor. İnsanlar var görme duyusunu kaybetmiş; insanlar var görme özürsüzlü; insanlar var kör; ama hepsi de kendilerini, gerçekleri ve hayatı duyumsamada keskinleştikleri bir başka düzlemde öylesine güçlü olabiliyorlar ki, gören insanlar onların karşısında, öyle bir hayat tecrübesinin nasıl büyük bir uzanım olduğunu hiçbir zaman kavrayamayacakları için, kendilerini aciz de hissedebiliyorlar.

Evet, körlüğün şüphesiz üstün bir yanı var. Her körde bende bulunmayan bir yenileyici derinlik var. Başka türlü kavrayışlara taşınmış bir hayatın zenginliği nerededir ve nasıl şekillenmektedir? Kör bir insanın zihnine ve ruhuna görmeyişinden dolayı inen yeni kapasitelere nasıl saygı duyulmadan yaklaşılabilir ki?.. Bir körün zihinsel çıkarımlarını ve analizlerini farklı ve şaşırtıcı bulmamak mümkün müdür?

Herkes için yaşanabilir bir dünya...

Evet, yeryüzünde görmeyen insanlar da yaşamaktadır ve onlar da toplam insanlığın en büyük zenginliklerinden birini oluşturmaktadırlar. Ama öte yandan bu insanlara uygun olmayan ve insani bir fiziksel duruş oluşturmayan bir şehirsel çevre, bir mimari düzen, bir eşya ve nesne biçimlendirme tarzı, görme özürsüzlü insanların topluma katkılarını çok aza indirmeyecek midir?

O halde şehir plançıları, mimarlar, mühendisler ve endüstri ürünleri tasarımcılarına burada önemli bir sorumluluk düşüyor: körlere insanca yaşanabilir, keşfedebilir ve zenginleştirilebilir bir hayat için yarar getirebilecek düzenleri ve donanımı bu mesleklerin mensupları ortaya koymaya çalışmalılar.

Körlerin ve görme özürsüzlülerin dünyasına yakın durmak bir tasarımcının önde gelen bir meslek hamlesidir. Görme özürsüzlüler için eşya ve nesne üretmek herkesin yaşama sevincine bir katkıdır.

Tasarımcı için güçlü bir yenilenme...

Tasarımcı genel olarak gören bir insandır. Onun kendini yenilemeden ve bir takım yeni bilgilerle kendini zenginleştirmeden görme özürsüzlüler ya da körler için tasarım yapması pek beklenemez. Ama bir takım çabalardan sonra gireceği bu yeni dünya ona yeni açılımlar sunacaktır. Maddeyi, malzemeyi görme duyusuna tattırmadan anlamaya, kavramaya çalışmak... Bu yeni algılama tarzının getirdikleri nedir? İnsana yeni felsefe ile bakmak mı? Tasarım artık o ana kadar olduğundan farklı bir anlama mı gelecektir?

Dünyada her an öğrenecek pek çok şey var. Şehir plançısı, mimar, mühendis ve endüstri ürünleri tasarımcısı; yeryüzünün biçimlendiricileri olarak özürsüzlü insanlar için yaratacaklarından kendileri de yararlanacaklardır. Bilhassa körler için nesne ve eşya tasarımı yalın insan gerçeğini daha yakından tanıması konusunda tasarımcıya yeni tutamaklar sunacaktır. Çünkü insan, ruhu ve bedeniyle endüstri ürünleri tasarımcısının çok daha yakınındadır.

Tasarımcının eğitiminde böylesi farklı özenler de yer almalıdır. Bunun günümüzde yeterince yapılabildiği söylenemez. Demek ki, tasarımcının eğitiminde çok yönlü bir duruş günümüzde hâlâ genellikle eksik bırakılmaktadır. **m**

Şükrü Sürmen, Y. Mimar.

Designed by RNIB Product Development Team

Konuşan saat.
Görsel bir işaret yok.

Şehirsel mekânların kör bastonundan bir etkilenişi olmalı.

Körün kullanacağı zarlar.